

SZEGEDI TÖRTÉNEŠZHALLGATÓK
EGYESÜLETÉNEK NEGYEDIK
KONFERENCIÁJA

Szerkesztette:

Bessenyei Vanda

Martus Nikoletta

Szabó-Gajmer Bernadett

BELVEDERE
MERIDIONALE

Szeged, 2022

**Szegedi Történészhallgatók
Egyesületének Negyedik Konferenciája
Absztraktkötet**

Időpont: 2022. április 7–8.

Támogatóink

ISBN: 978-615-6060-59-4 (pdf)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)

A konferencia programja
2021. április 7–8. (csütörtök-péntek)

Első nap (április 7.)

Bejelentkezés a Google Meet felületére (8.30–9.00)

Megnyitó (9.00–9.15)

Kommunizmus és propaganda (9.15–10.15)

Szekcióelnök: Dr. Mitrovits Miklós

Bessenyei Vanda

A csehszlovák és a magyar állambiztonság operatív kapcsolatai 1948 és 1951 között

Patkós Bence Gergő

Az 1956-os forradalom képe a spanyol sajtóban

Csőke Márk

A prágai tavasz az anyaországi és határon túli magyar sajtó tükrében

Szünet (10.15–10.20)

A Távol-Kelet modern története (10.20–11.20)

Szekcióelnök: Dr. Bene Krisztián

Szabó Levente Gábor

Puccsok és Pártítélet – A japán politikai berendezkedés ellen irányuló megmozdulások 1932 és 1936 között

Domján Máté

Marine Raiderek a Makin-atollon – Az 1942-es makini rajtaütés

Mezey Csaba Bence

„Ez még nem a világvége” – Indokína az amerikai kivonulás után, 1975–1997

Szünet (11.20–11.25)

Az Amerikai Egyesült Államok és terrorszervezetek története (11.25–12.25)

Szekcióelnök: Dr. Bene Krisztián

Berczeli-Nemcsényi Alex

A San Antonio-i Nyilatkozat fogadtatása a texasi németek körében

Pintér Tibor

Az al-Kaida fejlődési pályája afrikai szemszögből

Lengyel Ádám

„A COIN-8 alaptézise” – McChrystal tábornok tündöklése és bukása

Ebédszünet (12.25–13.30)

Modernkori politika Európában (13.30–14.30)

Szekcióelnök: Dr. Szakál Imre

Dr. Pásztor Pálma

A spanyol–török–kuruc szövetség terve 1717–1718-ban

Pásztor Renáta

Az ukrán autonómia „arany ősze” – I. Erzsébet ukrán-politikája

Gombos Jarmo

Kekkonen: diktátor vagy államférfi?

Szünet (14.30–14.35)

19–20. századi magyar történelem (14.35–15.55)

Szekcióelnök: Dr. Manhercz Orsolya

Domokosné Hegedűs Szabina

A szegedi Pollák-család a családfakutatás tükrében

Telegdi Imre

A székelyföldi „kis Kossuth”

Krizsán Bálint

Kormánypartból ellenzék – A magyar konzervatív mozgalom a szabadságharc leverése utáni Magyarországon (1849–1851)

Dávid Benjámin

Háború és segélyezés: Az első világháborús hadigondozottak Gyomán

Szünet (15.55–16.00)

17. századi magyar történelem (16.00–17.00)

Szekcióelnök: Juhász Krisztina

Boldizsár Gábor

Adalékok egy Rákóczi-familiáris pályafutásához: Chernel György prefektusi időszaka (1619–1632)

Szakolezai Laura

Egy özvegy erdélyi fejedelemasszony kapcsolati hálója: Kemény Jánosné Lónyay
Anna és Teleki Mihály levelezése

Nagy Zoltán

II. Rákóczi György diplomáciai játszmái Köprülü Mehmed pasa hatalomra
jutásának előestéjén

Zárás (17.00)

Második nap (április 8.)

Bejelentkezés a Google Meet felületére (8.30–9.00)

Antikvitás (9.00–10.00)

Szekcióelnök: Dr. Illés Imre Áron

Sebők Attila

A második athéni tengeri szövetség

Kapi Péter

A gall társadalom a római hódítás előtt

Ormos Bálint

A római villa konstrukciója ifjabb Plinius és Lucius Columella írásaiban

Szünet (10.00–10.05)

Kora középkor (10.05–11.05)

Szekcióelnök: Dr. Gálffy László

Varga Máté

Nyelvészet és régészet. A Balaton partja a 11. században

Gera Zsuzsanna

A mongol katunok, Szorkaktani-beki hatalomgyakorlása

Megyesi Ákos

Kun előkelő temetkezések Magyarországon

Szünet (11.05–11.10)

A gyarmati világ története (11.10–12.10)

Szekcióelnök: Dr. Kökény Andrea

Szabó-Gajmer Bernadett

A 16–18. századi francia útleírások újabb értelmezései a korai gyarmatosítás történetén keresztül

Krajcsovszki Mónika

Emberi állatkert – A kanakok részvétele az 1931-es párizsi gyarmati kiállításon

Zsiga Nikoletta Evelin

Burundi és Ruanda: a népirtások „torz tükörképe”

Ebédészünet (12.10–13.15)

A középkor és 20. századi interpretációja (13.15–14.15)

Szekcióelnök: Dr. Rácz György

Danka Balázs

Templomi feljánlások és alteregók

Gephárt Enikő

Titkos házasságok a 14–15. századi Angliában

Jérémy Floutier

A középkori parasztfelkelések és Erdély az 1945 és 1990 között kiadott román tankönyvekben: a közös emléktől a szembenállásig?

Szünet (14.15–14.20)

Újkori magyar történelem és forrásainak vizsgálata (14.20–15.00)

Szekcióelnök: Dr. Kruppa Tamás

Bakos Dzszenifer

Egy ismeretlen Zermegh-kézirat

Gonda Bence

Sárkányok a Kanizsával szembeni végvidéken – Katonai karriertörténetek a 17. századból

Zárás (15.00)

BAKOS DZSENI FER

Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Klasszika-Filológia MA

bakosdzseni@gmail.com

Egy ismeretlen Zermegh kézirat

Előadásom tárgya a 16. században élt Zermegh János és emlékirata. Egyetlen munkája, amelynek címe „*Joannis Zermegh: Rerum gestarum inter Ferdinandum et Johannem Hungariae reges commentarius*” (magyar címe: *Zermegh János: Emlékirat a Ferdinánd és János, Magyarország királyai között történt dolgokról*) a mohácsi csata és Szapolyai János halála közti magyarországi eseményeket tárgyalja. A személyes tapasztalat alapján íródott emlékirat elsődleges forrás Magyarország egyik legfontosabb időszakáról, a kettős királyság korának polgárháborús viszonyairól.

Az emlékiratnak autográf kézirata nincsen, mindösszesen két egymástól különböző, posztumusz kiadása ismert a szövegnek. Az első, a szöveg keletkezése után közel egy évszázaddal, 1662-ben jelent meg Amszterdamban, majd ismét közel száz évet követően egy, a korábbihoz eltérő változat is napvilágot látott 1746-ban Schwandtner kiadásában. A szöveg a kétezres évekig csak a két említett latin nyelvű kiadásban volt elérhető. Magyarul 2007 óta olvasható Kulcsár Péter fordításában a *Krónikáink magyarul* második kötetében.

Időközben az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár katalógusa alapján kiderült, hogy állományukban fellelhető egy Zermegh-kézirat.

Az előadás azt járja körül, hogy az előkerült kézirat a korábbi ismert kiadásokkal milyen viszonyban áll, azokhoz képest időben hol helyezhető el. Ennek tükrében továbbá szó esik még a kézirat jelentőségéről, értékéről, illetve, hogy a szöveg jellegét tekintve melyik fázisát mutatja Zermegh emlékiratának.

BERCZELI-NEMCSÉNYI ALEX

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

berczelinemcsenyi.alex@gmail.com

A San Antonio-i Nyilatkozat fogadtatása a texasi németek körében

Texas területére már függetlensége idején, 1836 és 1845 között nagy számban telepedtek le németajkú bevándorlók. Az 1850-es évekre a legnépesebb Európából érkezett etnikum voltak az államban. Ezzel egyidőben az Egyesült Államok elérte kontinentális határait. A területi terjeszkedésből adóan a gazdasági fellendülés és társadalmi összetétel változásai kapcsán számos probléma merült fel. Ezek közül az egyik legégetőbb a rabszolgaság intézményének fenntarthatóságáról szóló vita volt.

A texasi német telepesek, mint új hazájuk állampolgárai, megpróbálták választ találni ezekre a kérdésekre. A köztük lévő értelmiségiek olyan szervezeteket hoztak létre, amelyeken keresztül aktívan részt vehettek a közéletben. Ilyen volt például a *Der Freie Verein*. A szervezet működésének egyik eredménye, valamint ennek a válaszkérésnek egyik legismertebb példája az 1854-ben, San Antonio-ban, a texasi német telepesek nagygyűlésén elfogadott nyilatkozat. Ebben főként társadalmi és gazdasági reformokat követeltek, valamint nyíltan elítélték a rabszolgaságot.

Miről szólt a nyilatkozat? Kik vettek részt a megírásában? Vajon minden, Texasban letelepedett német emigráns el tudta fogadni a tartalmát? Előadásomban ezekre a kérdésekre keresem a választ.

A kutatás az INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-21-3 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

BESSENYEI VANDA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

bessenyei.wanda@gmail.com

A csehszlovák és a magyar állambiztonság operatív kapcsolatai 1948 és 1951 között

A magyar Államvédelmi Hatóság és a csehszlovák Státní bezpečnost léptek a formálódó kelet-közép-európai blokkon belül alakuló politikai rendőrségek közül legkésőbb kapcsolatba. Ez nem véletlen, hiszen a két ország is viszonylag későn, hivatalosan pusztán 1949-ben vette fel a diplomáciai kapcsolatot egymással, amikor a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést is megkötötték.

A késői kapcsolatfelvétel és az 1949-es Noel Field-ügy közös feltárása számos feszültséget és súrlódást okozott nem pusztán a két állambiztonsági szervezet, hanem a két ország politikai vezetése között is. Ennek ellenére és kifejezetten meglepő módon a két politikai rendőrség operatív technika területén kialakított viszonya már a kezdetektől „gyümölcsözőnek” bizonyult, amelyből mindkét fél jelentősen profitált. Az előadásomban az operatív kapcsolatok jól működő és kollegiális viszonyába, illetve annak alakulásába Ivo Milén, majd Karel Smíšek csehszlovák állambiztonsági tisztségviselők jelentésein keresztül kívánok bepillantást nyújtani. Továbbá ezeknek a levéltári dokumentumoknak a segítségével igyekszem bemutatni, hogyan látta a csehszlovák állambiztonság a magyar Államvédelmi Hatóság dolgozóit és operatív tevékenységét a kapcsolatfelvételt követő legkorábbi időszakban.

BOLDIZSÁR GÁBOR

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

boldizsargabor994@gmail.com

Adalékok egy Rákóczi-familiáris pályafutásához: Chernel György prefektusi időszaka (1619–1632)

A 17. század első felében a nagybirtokok igazgatásában alapvető változás állt be, elkezdett különválni az uradalmi igazgatás és a gazdálkodás. Az uradalmak igazgatása a prefektus kezében nyugodott. A prefektus feladatai közé tartozott az uradalmi tisztviselők ellenőrzése, a közöttük lévő összhang megteremtése, a földesúri jogok gyakorlása. Nem volt ez másként a felső-magyarországi Rákóczi-birtokok esetében sem. Az 1610-es évek végétől kezdve 1632-ig Chernel György töltötte be ezt a posztot. Chernel Rákóczi György egyik legbizalmasabb szolgája volt, már egészen korán ott találjuk a későbbi fejedelem mellett, és haláláig szolgálta őt.

A tervezett előadásomban Chernel György életének prefektusi szakaszát szeretném megvizsgálni. Mivel a gazdasági jellegű források jelentős része elpusztult az évszázadok alatt, így a fennmaradt levelezés segítségével próbálom rekonstruálni, hogy pontosan milyen feladatai voltak Rákóczi prefektusának még azelőtt, hogy Rákóczit fejedelemmé választották volna. Összehasonlítom, hogy Chernel feladata mennyiben egyezett meg más nagybirtokokon található prefektusokéval. Ezen túlmenően pedig arra is választ kaphatunk a levelek segítségével, hogy a Rákóczi-birtokok esetében a prefektusi tisztséggel járó feladatok hogyan változtak az idő előrehaladtával, illetve az után, hogy Rákóczi György Erdély fejedelem lett.

CSÓKE MÁRK

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA (végzés éve: 2021. június)

csmark32@gmail.com

A prágai tavasz az anyaországi és határon túli magyar sajtó tükrében

Az 1960-as évek különösen mozgalmas időszaka világtörténelmünknek. Felnőtt egy olyan generáció, amely már a háború után született és kritikával illetve szülei tekintélyelvű társadalmát és mentalitását. A hatvanas években megjelenő sokszínű mozgalmak: az amerikai polgárjogi küzdelmek, a vietnámi háború elleni tüntetések, európai diákmozgalmak 1968-ban kulminálódtak.

Az év egyik legjelentősebb eseménye a prágai tavasz és az erre érkező katonai válasz volt, amikor a Varsói Szerződés országai megszállták Csehszlovákiát. Előadásomban a csehszlovákiai beavatkozás tekintetében vizsgálom a korabeli jugoszláviai, romániai és magyarországi napilapok tájékoztatását. Ez amiatt érdekes, mert mindhárom kommunista ország más-más szerepet töltött be a megszállás során. Jugoszlávia támogatta a csehszlovák különutas politikát és elítélte a szovjet beavatkozást, Magyarország aktívan részt vett a megszállásban, míg Romániát nem vonták be a katonai akcióba, sőt Ceaușescu a keleti blokkban egyedülként elítélte a beavatkozást. Az előadásban így lehetőségem van egy adott eseményről három különböző narratívát ábrázolva bemutatni a korabeli anyaországi és határon túli magyar sajtó helyzetét.

DANKA BALÁZS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Medievalisztika Doktori Program

danka.balazs92@gmail.com

Templomi felajánlások és alteregók

A 14. században az alteregók és a templomi felajánlások összefutnak egy ponton: a gyászmenetben. Az elhunyt uralkodót valaki (feltehetőleg az udvarhoz közelálló egyén) megszemélyesíti, majd különböző helyszíneken állnak meg, melyeket a király még életében látogatott (rendszerint templomok), ráadásul ott a templomnak rendszerint adományokat tesznek (felajánlás). De vajon mikortól figyelhető meg ez a szokás? Tényleg magyar kuriózumról lenne szó, mely keresztüljárta egész Európát, vagy valami egészen másról lehet beszélni? Egyáltalán, a 14. századból vannak az első adatok, vagy visszavezethető a szokás korábbra? Mit tudunk a templomnak felajánlott pénzekről, ruhákról, mindennapi használati tárgyakról, páncélzatról, fegyverekről, lovakról, koronákról, melyek meg-megjelennek a gyászmenetben? Az is fontos kérdés lehet, hogyan öltöztetik fel a holttestet, illetve, hogy milyen helyszíneken áll meg a gyászmenet útközben.

Néhány példát szeretnék az előadásom során ismertetni, így I. Károly magyar király, IV. Luxemburgi Károly német-római császár, III. Kázmér lengyel uralkodó testamentumát, V. Henrik angol király gyászmenetét, Hunyadi Mátyásét, illetve olyan példákat, ahol megelevenedik a gyászmenet (pl. angol uralkodók, vagy a pápák, ahol ezt igen jól dokumentálják).

DÁVID BENJÁMIN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

d.ben0269@gmail.com

Háború és segélyezés: Az első világháborús hadigondozottak Gyomán

A Nagy Háború a szembenálló felek számára hatalmas társadalmi törést okozott, melynek legnagyobb vesztesei azok a családok voltak, akik a katonákat adták a hadban álló országok számára. A szolgálatot teljesítő férfiak elsősorban családfenntartók voltak, így a katonaköteles férfilakosság hadbavonulásával maguk a hozzátartozók is számos nehézséggel néztek szembe. A hadbavonult férfiak után folyósított segélyek nem tudták fedezni a család mindennapi megélhetését, emellett a helyzetüket tovább nehezítette az is, ha a családfő sebesülten, csonkán, betegen vagy egyáltalán nem tért haza a világháborúból. A hadigondozás tekintetében három kategóriát különböztethetünk meg: hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárva.

Kutatásom középpontjában Gyoma és Endrőd települések I. világháború következtében végbement különböző folyamatai állnak. (Fontos megjegyezni, hogy a vizsgált időben Gyoma és Endrőd két különálló község volt, majd az 1982. évtől, az összevonást követően, találkozhatunk Gyomaendrőd településsel.) Előadásom elkészítéséhez a Békés Megyei Levéltárában található Gyoma község közgyűlési jegyzőkönyveit, Gyoma Főszolgabírói és Békés megye Alispánjának iratait tekintetem át. Prezentációban azt kívánom bemutatni a levéltári források segítségével, hogy az első világháború alatt és az azt követő években Gyoma községben hogyan, miként és milyen formában valósult meg a hadigondozottak támogatása.

A kutatás az INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-21-3 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

DOMJÁN MÁTÉ

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

domjan.mate@gmail.com

Marine Raiderek a Makin-atollon – Az 1942-es makini rajtaütés

Előadásomban az Egyesült Államok Tengerészgyalogsága által 1942. augusztus 17-18-án végrehajtott makin-atolli kételtű rajtaütést fogom megvizsgálni.

A Tengerészgyalogsága a két világháború között dolgozta ki kételtű doktrínáját, melyet élesben először a második világháború csendes-óceáni hadszínterén alkalmazott. A terület jellegéből adódóan a kételtű műveletek kitüntetett szerephez jutottak a hadieseményekben, hiszen a harcok egymástól távol fekvő szigeteken zajlottak.

A rajtaütést a 2. Marine Raider zászlóalj hajtotta végre a japán fennhatóság alatt álló sziget ellen. A hadművelet több célt is szolgált, egyrészt a szigeten található létesítmények megsemmisítését, másrészt foglyok ejtését, továbbá információk gyűjtését a Gilbert-szigetek térségében lévő ellenséges helyőrségekről illetve, hogy a japán erőket vonjanak el a Salamon-szigetekhez tartozó, Guadalcanal elleni támadástól, mely a rajtaütéssel egy időben zajlott.

Az akció az amerikaiak taktikai győzelmével zárult, ugyanakkor a kitűzött célok többségét nem tudták teljesíteni. A tervezett csapatkivonást mind a japánok támadásai, mind a kedvezőtlen tengeri viszonyok jelentősen megnehezítették, emellett a támadásban résztvevő tengerészgyalogosok közül többen japán fogságba estek.

DOMOKOSNÉ HEGEDŰS SZABINA

Bölcselet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

szbnahegedus@gmail.com

A szegedi Pollák-család a családkutatások tükrében

Témaválasztásomkor személyes érdeklődés motivált, ugyanis a Szegedi Zsidó Hitközségben töltött gyakorlatom folyamán lehetőségem volt olyan felbecsülhetetlen értékű dokumentumokkal foglalkozni, amelyek kultúránk alapvető építőkövei. Ezen dokumentumok nagy része csak a szerencsének köszönhetően maradt fenn, hiszen a történelem vészterhes időszakai nemcsak emberáldozatokat követeltek. A nagy információs értékkel bíró iratok, iparművészeti értékű tárgyak jelentős része a zsinagóga pincéjében vészelte át a viharos időket.

Előadásomban a Szegedi Zsidó Hitközség Archívuma és a dr. Birnfeld Sámuel Könyvtár által rendelkezésemre bocsátott dokumentumok felhasználásával, az első betelepült zsidó családot vizsgálom saját kutatási módszertant alkalmazva. Ismertetek egy részlegesen felvázolt családfát az első Szegedre betelepült zsidó család – Pollák Mihály és az örökbefogadott fiának, Pollák D. Simonnak- családi kapcsolatait vizsgálva. Olyan irat-archívumokat és forrásokat mutatok be, amelyek egy családkutatás során fontos forrásként szolgálhatnak. Nem törekszem az adatbázisok teljes körű bemutatására, mivel kutatásom során ezekben kevés releváns információt találtam, ám a kutatás megtervezésekor számításba vettem ezeket is, mint források, ezért fontosnak tartom ismertetni a használatukat. A Magyar Nemzeti Levéltár esetén a zsidóösszeírások szolgálhatnak fontos forrásként. Ismertetem továbbá az e-levéltár projektet, amely hozzájárult a levéltári keresőrendszerek fejlődéséhez. Bemutatom a Magyar Zsidó Levéltár adatbázisát, amely az Europeana Judaica projekt keretében jött létre, majd röviden kitérek a kizárólag magyarországi zsidó családfakutatásra specializálódott Hungarian Jewish Roots-ra.

FLOUTIER, JÉRÉMY

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

jeremy.floutier@gmail.com

A középkori parasztfelkelések és Erdély az 1945 és 1990 között kiadott román és magyar tankönyvekben: a közös emléktől a szembenállásig

Mind a magyar, mind a román nemzeti emlékezetben, valamint a nemzetépítésben központi szerepet játszik Erdély. Miközben a XIX. századtól a második világháború végéig mély ellenséggépet gyarapítottak a románok és a magyarok között a két ország tankönyvei, gyökeres változást hirdettek a hatalomra kerülő kommunista pártok. Azonban, hogyan viszonyultak egy ilyen vitatott terület történelméhez?

E jelenséget figyelembe véve, eme előadás kísérletet tesz az 1437-i bábolnai felkelés, illetve az Erdélyre kiterjedt, de az Alföldön kitört 1514-i Dózsa-féle lázadás megvizsgálására a kommunizmusban használt tankönyvekben.

A magyar részről a vállalhatatlan revizionizmus és az erdélyi kérdés kényessége vezetett az erdélyi történelem háttérbe szorulásához. Ugyanakkor, a marxista narratíva számára elengedhetetlenek bizonyultak a középkori parasztfelkelések, mint legitimáció teremtő eszköz annak ellenére, hogy az 1945 utáni határokon kívül zajlott le az események zöme. Román részről pedig, az internacionalizmus és a testvériség a szocialista népek közötti tekintetben hozzájárult a két esemény újraértékeléséhez, mint a magyar-román nép közös harca az elnyomás ellen. A 60-as évektől, mindkét ország tankönyveiben, a nemzeti hagyományok visszatéréssel, egyre érzékelhetőbbé válik az eltérés a magyar és román megközelítés között. Romániában eközben a nemzeti kommunizmus beiktatásával tovább erősödik a történelem felhasználása, ami egyben legitimációs eszközként szolgált a hatalom javára és megosztó módszer a nemzeti kisebbségek rovására.

GEPHÁRT ENIKŐ

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Medievalisztika Doktori Program

gepharteni@gmail.com

Titkos házasságok a 14–15. századi Angliában

A középkori házasság a legtöbb – és ideális – esetben két fél (férfi és nő) közös megegyezésén alapult. Ez azonban csupán csak egy nagyon egyszerű megfogalmazása annak, amely a valóságban sokkal bonyolultabb volt.

A titkos házasságok nagyon romantikusan hangzanak, az embernek róluk szinte rögtön Rómeó és Júlia története jut az eszébe. A valóság azonban a legtöbb esetben mást tükrözött, hiszen egy titkos házassághoz nem feltétlenül egyik vagy mindkét fél családjának ellenszenvet vezetett el, ehhez pedig több olyan bírósági per is bizonyítékul szolgál, amelyekből kiderül több oka is lehetett annak, miért is nem tette közzé számos pár a középkor folyamán a köztük keletkezett felbonthatatlannak tűnő köteléket. A történészeket nem csak a titkos házasságok okai, hanem mikéntjei és fogalma is megosztja, mivel máig nehéz pontosan megmondani, hogy mikor számított a középkorban egy (titkos) házasság érvényesnek, és mikor nem. A helyzetet még inkább bonyolítja, hogy ezzel az emberek sokszor a középkorban sem voltak tisztában, így nem volt kevés az ilyen okból lejegyzett perek száma sem.

Előadásom célja, hogy bemutassam a titkos házasságokról szóló dilemmát, valamint példákon át vázoljak fel egy képet arról, hogy miért okoztak annyi problémát a középkor folyamán. Az előadás során kizárólag angliai titkos házasságokat – és azok okozta pereket – fogok majd bemutatni, így egy konkrétabb területi keretet is adva a témának.

GERA ZSUZSANNA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Keleti nyelvek és kultúrák (altajisztika) MA

gerazsuzsanna98@yahoo.com

Mongol katunok, Szorkaktani-beki hatalomgyakorlása

A mongol káni feleségek, vagyis katunok a 13. század közepén, a Mongol Birodalom fénykorában jutottak a legnagyobb hatalomhoz, gazdagsághoz, és befolyást gyakoroltak mind az uralkodóra, mind pedig a birodalom gazdasági és politikai életére. Részt vettek a birodalmi gyűléseken azaz kuriltájokon, a követek audienciáin és a fogadásokon. Férjük halála és fiuk kiskorúsága esetén, a gyermek nagykorúvá válásáig hivatalos régensként vezették a birodalmat, és ebben a pozícióban, mint uralkodók egyedül is megjelenhettek, ami más kultúrákban elképzelhetetlen volt egy nő számára.

Az egyik legjelentősebb káni feleség, Szorkaktani-beki volt. A kereit törzs előkelő családjából érkező katun tanúja volt családjá megsemmisítésének és fiatalon megözvegyült. Egyedül, független özvegyként szállt szembe úgy az ősi hagyományokkal és törvényekkel, hogy látszólag nem sértette őket, mégis sikerült az öröklés rendjét felülírnia. De hogyan sikerülhetett kizárnia az Ögödej-ágot a trónutódlásból? Minek köszönhető, hogy fiai nagyánok lettek és hogyan érte el, hogy a birodalom irányításában a háttérből részt vehessen? Hogyan juthatott el Szorkaktani-beki végül mégis ahhoz, hogy hatalom gyakorlásával visszafordíthatatlan, káros folyamatokat indítson el, a birodalom életében, ami végül hozzájárult a Nagy Mongol Birodalom későbbi bukásához? Előadásomban ezeket a kérdésköröket kívánom körbejárni.

GOMBOS JARMO

Állam- és Jogtudományi kar

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Közpolitikai, igazgatási és nemzetközi tanulmányok Program

jgombos@yahoo.com

Kekkonen: diktátor vagy államférfi?

Urho Kaleva Kekkonen a XX. századi finn történelem egyik legmeghatározóbb alakja. A jogász végzettségű Kekkonen fiatalon a nacionalista, erősen oroszellenes Akadémiai Karél Társaság (Akateeminen Karjala Seura) tagja, bár kilép, amikor a szervezet nem hajlandó elhatárolódni az 1932-es Mäntsälä-lázadástól. Már a téli- és a folytatólagos háborúk előtt és alatt is fontos pozíciókat töltött be, de a félig-meddig szovjet érdekszférába tartozó, II. világháború utáni Finnországban jutott a csúcsra amikor hat év alatt ötször vezeti a kormányt miniszterelnökként, majd köztársasági elnökként, mely pozíciót negyedszázadig töltötte be. Már magában a bő 25 évnyi államfőség sem általános köztársasági államformájú, demokratikusnak tartott államokban, de a megválasztásának módja sem volt mindig demokratikus, hiszen egy alkalommal törvénnyel meghosszabbították az elnöki ciklusát négy évvel. A párizsi béke előtt erősen szovjetellenes Kekkonen reálpolitikusként nagyon jó kapcsolatokat épített ki a keleti szomszéd vezetésével és amíg egészsége engedte erős kézzel befolyásolta a finn belpolitikát.

A néhai elnök politikai pályájának főbb eseményeinek bemutatásán keresztül megpróbálom felvázolni a címben feltett kérdésre a választ, hogy Kekkonen diktátor volt vagy államférfi, esetleg mindkettő vagy egyik sem.

GONDA BENCE

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem-erkölcsstan tanár szak (osztatlan)

gbence97.gb@gmail.com

Sárkányok a Kanizsával szembeni végvidéken – Katonai karriertörténetek a 17. századból

A kora újkori Magyarország az oszmán hódítás következtében három részre szakadt. A királyi igazgatás alatt maradt terület az egész Habsburg Monarchia védelmi övezetévé vált, a megmaradt királyság pedig védelmi övezetekre, ún. végvidéki főkapitányságokra oszlott. Ezek egyike volt a nyugati részeken – Kanizsa 1600. évi elvesztése után – a Kanizsával szembeni végvidék, amelynek működésében és irányításában fontos szerepet játszottak az Ákosházi Sárkányok.

A Zala megyei köznemesi család történetéről máig nem készült átfogó tudományos munka. A család neve elsőként a 15. század eleji forrásokban bukkan fel, és a 16. század elejéig szinte töretlen a felemelkedésük, majd „fénykoruk” hanyatlásnak indult. A család presztízse és pozíciója szempontjából akár szerencsés körülménynek is tekinthető az oszmán hódítás, hiszen a kialakult katonai helyzetet a Sárkány család tagjai saját hasznukra fordították, és a 17. század folyamán – ha szükségből is, hiszen saját birtokaikat is védték – komoly katonai tisztségeket töltöttek be, és a királyság előkelő nemesei közé tartoztak.

Előadásom középpontjában elsősorban ezek a 17. századi Sárkányok állnak. A család történetének rövid felvázolása mellett bemutatom, hogy milyen tisztségeket birtokoltak, milyen urakat szolgáltak, hogyan vették ki részüket a végvidék feladataiból, irányításából. Emellett rávilágítok a végvidéki hétköznapiakra, illetve a zűrzavaros politikai helyzet okozta problémákra, mint például ami Bethlen Gábor járásakor kialakult.

KAPI PÉTER

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Antikvitás Program

kapipeter@gmail.com

A gall társadalom a római hódítás előtt

Előadásomban a római hódítást megelőző gall társadalmakat és államformákat, valamint azok fontosabb tisztségviselőit kívánom bemutatni az írott görög és római források segítségével. Így többnyire Caesar, Sztrabón és Diodórosz Szikulosz munkáját vizsgálom meg részletesebben. A gall társadalmakon kívül figyelembe veszem más kelta népek társadalmi szerkezetét is, hogy azok segítségével árnyaltabb képet alkothassak annál, mint amit az egyébként szűkszavú, és néha egymásnak ellentmondó görög és római forrásaink nyújtanak. A források elemzése során nagy hangsúlyt kívánok fektetni a fontosabb társadalmi rétegek bemutatására is, mert ezekről az ókori szerzők gyakran eltérő információkat közöltek, és emiatt az egyes rétegek társadalmi szerepének a megítélése nem egységes a szakirodalomban sem. A gall társadalmak és a vitás kérdések bemutatása mellett továbbá azt a problémát is részletesen megvizsgálom, hogy mi lehetett az oka annak, hogy a forrásaink gyakran eltértek egymástól. A szakirodalom ugyanis úgy gondolja, hogy a már említett Caesar, Sztrabón és Diodórosz Szikulosz egy korábbi szerzőtől, Poszeidóniosztól vette a gallokra vonatkozó adatait, a három szerző leírása között azonban mégis komoly eltéréseket figyelhetünk meg.

KRAJCSOVSZKI MÓNIKA

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA (végzés éve: 2022. január)

csoszky@gmail.com

Emberi állatkert – A kanakok részvétele az 1931-es párizsi gyarmati kiállításon

1931-ben 101 büszke, főként keresztény, franciául jól beszélő új-kaledóniai kanak érkezett Franciaországba abban a hitben, hogy egyenrangú félként bemutatathadják kultúrájukat a gyarmati kiállításon. Végül a krokodilok mellett, kannibálként mutogatták őket. Hogyan járult hozzá az ő történetük a francia gyarmatbirodalom összeomlásához? A gyarmati kiállításokkal a birodalom nagyságát és gazdagságát kívánták bemutatni. A kiállítás programjaként embereket állítottak ki, méltatlan körülmények között abban a Franciaországban, ahol megszületett a minden ember egyenlőségének eszméje, ahol a civilizáló anyaország képe adta az ideológiai hátteret a területi terjeszkedéshez. A kiállított vademberek láttán sokakban felmerült a kérdés: a gyarmatbirodalom majd négyszáz éves és még mindig vademberekkel teli? Sok francia számára ezek a kiállítások jelentették az első, személyes találkozást a gyarmati világgal. Hétköznapiakban állandóan napirenden voltak a gyarmatbirodalom fenntartásával kapcsolatos viták és a közvélemény hozzáállása kezdett megváltozni, a vadember mítosz megingott és ebben nagy szerepet játszott a kanakok részvétele kapcsán kiobbant botrány. Franciaország már nem tudta tovább fenntartani a civilizáló szerep látszatát és ez elengedhetetlen volt – egyéb gazdasági és stratégiai okok mellett – a gyarmatbirodalom felszámolásához.

KRIZSÁN BÁLINT

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori program

kirzsanbalint10@gmail.com

Kormánypártból ellenzék - A magyar konzervatív mozgalom a szabadságharc leverése utáni években (1849-1851)

Az 1848-as forradalom következtében létjogosultságát elveszítő Konzervatív Párt 1848 és 1849 folyamán élesen szembehelyezkedett az első felelős magyar kormány politikájával. Forradalomellenes hangnemük eredményeképpen ellenzékbe szorultak, ám ezzel párhuzamosan kapcsolatot kerestek a bécsi kormánnyal. Véleményüket memorandumok, majd sajtócikkek és röpiratok formájában fejtették ki, céljuk egy egységes mozgalom kialakítása lehetett. Előadásomban - sokszor egyedi - politikai álláspontjait mutatom be, megvizsgálva több, a neoabszolutizmus időszakában általuk készített és megjelentetett dokumentumot. Legjelentősebbnek 1850-es memorandumuk tekinthető, melyet huszonnégy aláírással láttak el; ezen kívül főként egyéni gondolataikat fejtették ki a sajtóban, illetve a már említett német nyelvű röpiratokban. Kutatásaim alatt kísérletet tettem arra is, hogy megvizsgáljam a Bécsből irányított birodalmi kormányzat és a konzervatívok viszonyát. A konzervatívok hiába próbáltak tárgyalást kezdeményezni a hatalommal, a hivatalos egyeztetésektől a kormányzat elzárkózott, és offenzívát indított az egyetlen legitim magyarországi politikai erő ellen. Elsősorban arra a kérdésre keresem a választ, a megvizsgált források alapján mennyire tekinthető egységesnek a magyarországi konzervatív mozgalom az 1850-es évek elején.

A kutatás az INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-21-3 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

LÉNGYEL ÁDÁM

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

adamlengyel92@gmail.com

„A COIN 8 alaptézise” – McChrystal tábornok tündöklése és bukása

Az alig egy éve „véget ért” afganisztáni háború az Egyesült Államok történelmének legnagyobb kudarcainak egyike – léptékben talán még a vietnámi háborún is túltesz. Az afganisztáni háború – ha lehet így fogalmazni – a hányatott sorsú konfliktusok egyike: először elkönnyvelték gyors győzelemnek, majd az összeomlás szélén álló helyzetben hosszú ideig egyensúlyoztak úgy az Egyesült Államok és szövetségesei, hogy a regnáló kabuli kormányzatot a helyén tartsák, azonban nem kerültek közel a győzelemhez. Leszámítva talán egy rövid időszakot.

Erre az időszakra, és annak ikonikus figurájára, Stanley A. McChrystal tábornokra szeretnék fókuszálni előadásomban, aki 2009. június 10. és 2010. június 23. közt volt a Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő (angolul International Security Assistance Force; röviden ISAF) parancsnoka. A tábornok a helyzet megmentésének reményével érkezett, azonban az ISAF élén töltött idő alatt üstökösszerű pályát járt be, és végül szégyen szemre távozni kényszerült.

Előadásomban a tábornok karrierjét igyekszem felvázolni, különösképpen fókuszálva az ISAF élén töltött időre, illetve arra a stratégiai elképzelésre, ahogy megpróbálta a háborút katasztrófális helyzetet megfordítani, és kivívni a győzelmet. Ehhez felhasználom a tábornok által „rendelt” RED-bizottság jelentését, Michal Hastings bennfentes beszámolóját a tábornok afganisztáni regnálásáról, valamint egy különleges forrást, a tábornok saját előadását, aminek címe az „A COIN 8 alaptézise”.

MEGYESI ÁKOS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Régészet MA

megyesiakos13@gmail.com

Kun előkelő temetkezések Magyarországon

Előadásom a Magyarországon előkerült előkelő kun temetkezések témáját járja körül. A munka célja alapvetően az volt, hogy a temetkezéseken keresztül, egy olyan történeti képet alkossak a kunok életére vonatkozóan, amely segíti a betelepülésük időszakának megértését, ezenfelül rámutat a kutatás jelenlegi eredményeire, problémáira és hiányosságaira.

Az előadásban azt a 14 leletegyüttest vizsgáltam meg, amit a jelenlegi kutatás a kunok emlékműanyagaként határoz meg, valamint összegyűjtöttem a témához kapcsolódó írott forrásokat, amelyeket össze is vettem a régészeti jelenségekkel. A munka célcsoportja azok a történészek, akik ezzel az időszakkal foglalkoznak, azonban kevésbé jártasak a régészetben, továbbá a szélesebb olvasóközönség, akik érdeklődnek a téma, egyszersmind a magyar középkor iránt. Maga a dolgozat a 13. század második fele és a 14. század első fele közötti időszakot öleli át, pontosan azt a szűk évszázadot, amelyben a kunok betelepülése zajlott. A téma vizsgálata során arra kerestem tehát a választ, hogy ez a betelepülés milyen ütemben zajlott le, hogyan és miként asszimilálódtak, az akkor már letelepült életmódot folytató magyar társadalomba, illetve milyen kulturális hatások érték őket. Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy ezen folyamatok viszonylag gyors ütemben zajlottak, ugyanakkor a betelepülésük után, a keleti elemek megtartása mellett, erős nyugati hatás is megjelent, ami a temetkezésekben is markánsan jelen van.

MEZEY CSABA BENCE

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

mezeybence@gmail.com

"Ez még nem a világvége" - Indokína az amerikai kivonulás után (1975–1997)

Előadásom célja - Indokína példáján keresztül - annak bemutatása, hogy milyen destabilizáló lehet egy terület számára a nem megfelelő, sőt felelőtlen konfliktuskezelési stratégia, ennek rövid- és hosszútávú következményeivel együtt.

Az 1955–75-ös amerikai-vietnami háború a 20. sz. egyik legmeghatározóbb, és legmegosztóbb eseménye volt. Az Egyesült Államok beavatkozási politikája következtében helyi konfliktusból konvencionális háborúvá eszkalálódtak a harcok. A stabilizálási kísérletek, bombázóhadjáratok és nagyarányú összecsapások nem hoztak sikert, és az 1968-as Tet offenzívával egyértelművé vált Washington számára, hogy ezt a háborút nem nyerhetik meg. Azonban az 1975. április 30-i amerikai evakuáció után sem értek véget az indokínai térségben a problémák.

A kommunista Kína, és a Pol Pot vezette kambodzsai Vörös Khmer már az amerikaiak kivonulása előtt lépéseket tett, hogy az újonnan születendő egységes Vietnamt saját érdekszférájává tegye. Napi szintűvé váltak a fegyveres összetűzések a három fél között, és az USA ismét háborúban találta magát – ezúttal indirekt segítséget nyújtva hol az egyik, hol a másik félnek. Habár Vietnam képes volt győzelmet aratni a népiertő Vörös Khmer felett, a kínaiakkal már sokkal nehezebben boldogultak. Kína, a „tegnapi elvtárs”, halálos ellenséggé vált, főként, hogy Peking és Washington diplomáciai- és proxyháborújuk harcterévé tették a meggyötört országot, az enyhülésre pedig a 90-es évekig kellett várni.

NAGY ZOLTÁN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

nagyzoltan.497@gmail.com

II. Rákóczi György diplomáciai játszmái Köprülü Mehmed pasa hatalomra jutásának előestéjén

II. Rákóczi György erdélyi fejedelem (1648–1660) a mai napig nagyon megosztó személyiség a magyar történetírásban. Sokak szerint az ő regnálása, illetve az általa vezetett 1657. évi lengyelországi hadjárat indította el az Erdélyi Fejedelemség hanyatlását. Előadásomban a fejedelem végzetes hadjáratot megelőző külpolitikai tevékenységét mutatom be uralkodásának kezdetétől 1656 őszéig, az őt letevő nagyvezír, Köprülü Mehmed pasa hatalomra jutásáig.

Rákóczi külpolitikai tevékenységének bemutatása során felvázolom Kelet-Közép-Európa korabeli politikai viszonyait. Elsősorban arra a kérdésre koncentrálok, hogy az 1640-es évek végén, 1650-es évek elején az adott nemzetközi politikai helyzetben – és az Oszmán Birodalom vazallusaként – Rákóczi milyen mozgástérrel rendelkezett, és milyen külpolitikai lépések által tudott nemzetközileg is meghatározó tényezővé válni a közép-európai térségben. Szó esik Erdély és a két román vajdaság, Moldva és Havasalföld kapcsolatáról Rákóczi regnálása idején, valamint arról, hogy a fejedelem hogyan és egyáltalán miért próbált bekapcsolódni a szomszédos Lengyel-Litván Nemesi Köztársaságban zajló eseményekbe. Előadásom zárásaként pedig egy még nem publikált dokumentum alapján szeretném megvilágítani, hogy Rákóczi és kapcsolatai miként, milyen várakozással fogadták az új nagyvezír, Köprülü Mehmed pasa kinevezését.

ORMOS BÁLINT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Antikvitás Program

castrumbalwanus@gmail.com

A római villa konstrukciója ifjabb Plinius és Lucius Columella írásaiban

2018-ban megjelent Takács Levente: Egy római földbirtokos gazdálkodási stratégiái – Az ifjabb Plinius című tanulmánya. A szerző arra mutatott rá írásában, hogy a vidéki villákra kényelmes otthonokként tekintő Pliniusnak fontos volt a földbirtokok jövedelmezősége is. A birtokok és a villák közötti kapcsolat pedig magától értetődőnek számított az antik szerző saját korában, mivel az ókori villák nem csak lakóhelyekként, hanem birtokközpontokként egyaránt funkcionáltak.

Takács Levente arra is kitért, hogy ifjabb Plinius szem előtt tartotta az őt megelőző mezőgazdasági szakírók: idősebb Cato, Marcus Varro és Lucius Columella által megfogalmazott szempontokat egy birtok vásárlása vagy éppenséggel a birtokigazgatás terén.

A tanulmányíró ugyanakkor érintőlegesen tárgyalta ifjabb Plinius és az agrárszakírók kapcsolódási pontjait. Az előadásomban ezért azt a célt tűzöm ki, hogy összehasonlítsam egymással ifjabb Plinius (Kr. u. 61/62-111/113) és a vele közel kortárs, a Kr. u. 1. század második felében alkotó Lucius Columella közléseit a birtokigazgatással és a vidéki tartózkodással kapcsolatban. A jelen prezentáció arra is lehetőséget biztosít, hogy egybevessem a római villának az antik szerzők írásaiban visszatükröződő konstrukcióját. Az elemzésem így remélhetőleg tovább mélyíti a Takács Levente által korábban kimutatott egyezést ifjabb Plinius és Columella kijelentései között.

PATKÓS BENCE GERGŐ

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem-spanyol tanár szak (osztatlan)

bence.patkos@gmail.com

Az 1956-os forradalom képe a spanyol sajtóban

A magyar történelem kiemelkedő eseménye az 1956-os forradalom, melynek nemzetközi visszhangja is jelentős volt. Kutatásomban elsősorban azt vizsgálom meg, hogy a Franco vezette Spanyolország legolvasottabb napilapjaiban (az ABC és a La Vanguardia lapokban) hogyan mutatták be a hazánkban zajló eseményeket a spanyol közönség számára. Az előadás során ismertetem a forradalom spanyolországi sajtóvisszhangját, az általánosan megjelenő témaköröket, az eseményeknek azon pillanatait, kulcsfiguráit, akik felkeltették a spanyol politika, a média vagy épp a háborús propaganda figyelmét, amin keresztül ezeknek működését is alaposabban megismerhetjük. Magyarázatot adok arra is, hogy az 1956-os események miért kelthették fel az olvasóközönség érdeklődését, és a forradalom mely területeit találták legizgalmasabbnak az újságírók és újságolvasók. Ezen keresztül alaposabban megismerhetjük egy európai szinten jelentős, az 1956-os kutatások eddigi fő irányából azonban mégis jellemzően kimaradó ország viszonyulását a hazánkban zajló eseményekhez. Kutatásom során a forrásfeltárás mellett töreksem a cikkek kritikai vizsgálatára is, azaz feltárni, milyen szinten beszélhetünk a tudósítások objektivitásáról és precizitásáról.

A kutatás az INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-21-2-SZTE-144 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

DR. PÁSZTOR PÁLMA

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

tiszamaros@gmail.com

Spanyol-török-kuruc szövetség terve 1717-18-ban

III. Károly első török háborújának (1716–1718) van egy érdekes mellékszála, nevezetesen II. Rákóczi Ferenc kísérlete a szabadságharc felújítására. A török háború alatt Spanyolország az itáliai birtokok megszerzésének reményében a Habsburgok ellen fordult, és az akkoriban az Oszmán Birodalomban időző fejedelem ezt az ellentétet igyekezett kihasználni. Előadásomban egy eddig kiadatlan, Anderle István hagyatékából származó forrást mutatok be. Ez V. Fülöp spanyol király II. Rákóczi Ferencnek írt levele, amelyben támogatást ígér a fejedelemnek a Habsburgok által „leigázott földek felszabadításához”. Ez nagy reményeket keltett Rákócziban; egyenesen egy spanyol-török-kuruc szövetségben gondolkodott. A sorokat alaposabban megvizsgálva azonban a segítségre vonatkozó egyetlen konkrétum: „minden erejüket bevetve fogják kifárasztani ellenségeinket Itália ezen részén seregeim és hajóhadaim”. E forrás kapcsán a korabeli nemzetközi helyzetet (szakirodalom alapján) áttekintve értékelem, hogy ezt a „szövetséget” mennyiben gondolhatta komolyan a spanyol király, vagy inkább csak üres ígéreteként, diplomáciai fogásként kellene értékelnünk. Zárásként kitérek a pozsareváci béke idevágó részleteire. Forrásom tartalmára – egyéb kortárs forrásokra támaszkodva – vannak utalások a szakirodalomban, de úgy vélem, teljes szövege érdekes adalék lehet a Rákóczi-emigráció egy kevésbé kutatott szakaszához.

PÁSZTOR RENÁTA

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

pasztorrenata95@gmail.com

Az ukrán autonómia „arany ősze” – I. Erzsébet ukrán-politikája

Az általam választott téma alapját a 18. század során az ukrán-orosz viszonyban bekövetkezett változások képezik. Ezen belül szűkebb, a doktori tanulmányaimhoz kapcsolódó kutatásaim fókuszában I. Erzsébet (1741-1762) orosz cárnő uralkodása alatti, az orosz-ukrán kapcsolatokban megfigyelhető „enyhülés” áll. Jelen előadás keretein belül elsősorban a cárnő ukrán-politikájára kívánok fókuszálni, és annak sajátos, a korszakból kiemelkedő vonásait kívánom ismertetni. Emellett a prezentációban ki szeretnék térni – a cárnő uralkodásainak kül- és belpolitikai elemeit megvizsgálva – ukrán-politikájának eltérő jellegére. A téma jelentősége elsősorban abban áll, hogy a cárnő uralkodásának legfontosabb bel-és külpolitikai vonatkozásait megvizsgálva elmondhatjuk, hogy azok irányvonalukat tekintve egyértelműen apja, I. Péter politikáját követték. A cárnő ugyanis közvetlenül hatalomra jutása utána I. Péter lányaként legitimálta magát, folytatta az apja által elkezdett modernizációs tevékenységet, a II. Katalin alatt kicsúcsosodó nagyhatalmi politikai előkészítője volt. Ezzel szemben a cárnő Hetmanátushoz fűződő viszonya és politikai viszonyulása éles kontrasztban állt a bel-és külpolitikai döntéseit motiváló alapelvvel. I. Erzsébet ugyanis az egyetlen olyan orosz uralkodó, akit személyes szálak fűztek az ukrán területekhez, a kozák származású Alekszej Razumovszkijjal folytatott kapcsolata által, amely alapvetően meghatározta ukrán-politikáját. Ennek következtében uralkodása egyben az ukrán autonómia újraéledését is jelentette. Ezen felül előadásom végén az általam bemutatott téma további kutatási irányaira szeretnék kitérni.

PINTÉR TIBOR

Állam- és Jogtudományi kar

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Közpolitikai, igazgatási és nemzetközi tanulmányok Program

teibor93@gmail.com

Az al-Kaida fejlődési pályája afrikai szemszögből

Az al-Kaida az 1980-as években az afganisztáni szovjetellenes dzsihadból emelkedett ki. Miközben a szovjetek kivonulni készültek, Oszama bin Laden és néhány embere, a Szovjetunió felett aratott győzelmük miatt, úgy döntött, hogy kamatoztatják azt a hálózatot, amelyet a dzsihad globális elterjedése érdekében építettek ki. Bin Laden elképzelése az volt, hogy olyan elit harcosokból álló élcsapatot hozzon létre, amely világos, stratégiai irányba vezetheti a globális dzsihad projektet. Célja az volt, hogy egyetlen ernyő alá gyűjtse a több száz kis dzsihadista csoportot, amelyek gyakran erőtlenségük ellen szembeszállnak. Az 1990-es évek közepére át akarta irányítani a mozgalmat, mint egész, arra összpontosítva, amit a korrumpált helyi rezsimnek legnagyobb ellenségének látott: az Egyesült Államokra. Két afrikai nagykövetsége ellen 1998-ban elkövetett robbantások és az Egyesült Államokon belüli szeptember 11-i merényletek az al-Kaidát erős brandé tette. Viszont a válaszlépés a mozgalmat teljesen tönkretette, megzavarta pénzügyeit, lerombolta kiképzőtáborait, beszivárgott kommunikációs hálózataiba, és végül megbénította működési képességét. Viszont nem szűnt meg, annak ellenére, hogy a rivális ISIS elkezdett dominálni a globális dzsihad versenyében, jelenléte filiai révén továbbra is komoly biztonságpolitikai fenyegetést jelentenek Afrikában. Az előadás arra a kérdésre kíván választ adni, hogy hogyan hatott Afrika, elsősorban Kelet-Afrika, az al-Kaida életciklusához, tekinthető-e egyfajta „inkubátornak”?

SEBŐK ATTILA

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Antikvitás Program

etele4210@gmail.com

A második athéni tengeri szövetség

Athén városállama mindig meghatározó politikai szereplője volt az ókori Hellas történetének, főleg diplomáciai szempontból, legyen szó a görög-perzsa háborúkban való részvételéről, vagy a Hellas feletti dominancia megszerzésére irányuló peloponnészoszi háborúról. Ez utóbbi következtében bár gyengült Athén nagyhatalmi pozíciója, és elvesztette korábbi szövetségi rendszerét (az eredetileg perzsaellenes, majd fokozatosan Athén magánbirodalmává alakuló déloszi szövetséget), az i. e. 370-es évekre már sikeresen formálta újra szövetségi hálózatát. Ezen második athéni tengeri szövetség i. e. 377-es alapítását követően jobban megőrizte szövetség jellegét, ám működése nem volt problémától, esetenként nyílt lázadástól mentes.

Előadásomban eme második szövetség működésének bemutatására szeretném helyezni a hangsúlyt, úgy, mint: felépítése, tagjai, pénzügyek, kötelezettségek, konfliktusok, stb..., illetve kitérnék a kutatásaim során felmerült szakirodalmi kérdésekre és problémákra is. Mindkét rész esetén külön hangsúlyt helyezek az i. e. 357-355-re datált Szövetséges háborúra (amelynek már a datálása kapcsán sincs konszenzus a szakirodalomban), mely felmerülő problémái különösen indokoltá teszi a második athéni tengeri szövetségre való forrásaink és a szakirodalmak kutatását és vizsgálatát. Az előadás keretei miatt természetesen teljes körű elemzésekre nem kerülhet sor, de igyekszem minél szélesebb mértékben bemutatni mind a szövetség működését, mind az ezzel kapcsolatos ismereteink kapcsán felmerülő problémákat.

SZABÓ-GAJMER BERNADETT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem-francia tanári szak (osztatlan)

szabbernadette@gmail.com

A 16-18. századi francia útleírások újabb értelmezései a korai gyarmatosítás történetén keresztül

Az előadásban újabb módszertani elemekkel bővítve arra keresem a választ, hogyan lehet újfajta módon értelmezni a kutatásaim forrásbázisát alkotó, valamilyen módon a korai gyarmatosítás történetéhez kapcsolódó 16-18. századi francia útleírásokat. Szakdolgozatom készítése során jutottam arra a felismerésre, hogyan lehet az előadásban szereplő útleírásokat újabb, egyfajta interdiszciplináris forrásként értelmezni és vizsgálni.

Témaválasztásom mögött ott rejlik az a szándék is, hogy rávilágítsak, miként illeszkednek az útleírások egy hosszabb távú történelmi gondolkodásba a gyarmatosítás történetén keresztül.

Az előadásban továbbá bemutatásra kerülnek olyan Magyarországon kevésbé ismert útleírók munkái, mint például François Vivès vagy Louis Duperrey.

Az előadás által érintett másik terület az Antillák és Kanada bemutatása a 18. századi misszionáriusok nézőpontjából. Az expozé ezen részében Jean-Baptiste Duterte Histoire générale des Antilles és Jean-Baptiste Labat Nouveaux voyages aux Iles de l'Amérique című művét elemzem. A kanadai területről Paul Le Jeune útleírását ismerhetik meg közelebbről az érdeklődők.

SZABÓ LEVENTE GÁBOR

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

levriker@gmail.com

Puccsok és Pártfűtetel – A japán politikai berendezkedés ellen irányuló megmozdulások 1932 és 1936 között

Előadásomban a Taisó-korszak végével (1926) elkezdődő folyamatos militarizálódással és politikai radikalizációval foglalkozok. Nagy hangsúlyt kap, különösképp a kormány és katonai vezetés ellen irányuló puccskísérletek elemzése és rövid, illetve hosszú távú hatásának vizsgálata. Hirohito császár uralkodásával egybeeső Sóva-korszak első felét (1926-1945) a második világháború és előzményei dominálják. Az előző korszak demokratikus jellege folyamatosan sorvad, viszont egyes elemek a hadseregben így is elégedetlenek. Előadásomban az 1932 és 1936 között lezajló 5 puccskísérletet vizsgálom, valamint a kormány és állam reakcióit.

Mikor nevezhetünk egy puccsot sikeresnek? Ha a résztvevők saját embereiket állítják kulcspozíciókba vagy ha ideológiai céljait eléri a mozgalom. Nehéz megállapítani a puccskísérletek sikerességét ugyanis annak ellenére, hogy az összes megmozdulás résztvevőit semlegesítették, enyhe büntetésük katalizátorként hatott a következő megmozdulás szervezésére. Tekintve, hogy a puccsok között sokszor kevesebb mint néhány hónap van kétségtelen, hogy a szervezkedés sokszor egybeesett és, hogy a sikertelenség sosem okozott nagyobb pánikot a következő lelkes csapatban.

Előadásomban a torzított rendőrségi jelentések és a résztvevők naplói alapján hasonlítom össze az események kimenetelét és végeredményét. Végül párhuzamot állítok a puccsok kívánt hatása és a kormány organikus változásának korrelációja között.

SZAKOLCZAI LAURA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

lauratortenelem@gmail.com

Egy özvegy erdélyi fejedelemszony kapcsolati hálója. Kemény Jánosné

Lónyay Anna és Teleki Mihály levelezése

Előadásom témája Kemény Jánosné Lónyay Anna erdélyi fejedelemszony (?1630-?1693) és Teleki Mihály (1634-1690) főgenerális levelezése. Teleki Mihály II. Rákóczi György erdélyi fejedelem idején ismerte meg Kemény János későbbi erdélyi fejedelmet, aki Lónyay Anna második férje volt. Ennek révén került kapcsolatba az - 1662 után már - özvegy erdélyi fejedelemszonnal, akivel egészen 1663-ig a Rákóczi-Kemény – párt ügyét képviselték. Közös munkájuknak Teleki Mihály I. Apafi Mihály (1632-1690) erdélyi fejedelemhez való átállása vetett véget. Azonban levelezésük ezután sem szűnt meg, hanem egészen a fejedelemszony haláláig megmaradt. Ezt a kapcsolati dinamikát - ami tulajdonképpen Lónyay Anna és az általa pártfogolt Kemény Simon fejedelmi aspiráns bukását, míg Teleki Mihály karrierjének felemelkedését eredményezte – érdemesnek tartom külön megvizsgálni. Levelezésükön keresztül megelevenednek a XVII. század második felének vezető erdélyi és magyar politikusai és egyéb kiemelkedő szereplői, emellett betekintést nyerhetünk magánéletük és mindennapjaik pillanatképeibe is. Céloom Lónyay Anna kapcsolati hálójának minél teljesebb feltérképezése, amihez segítséget a történeti hálózatelemzés nyújt majd. Az eddig rendelkezésemre álló források alapján ennek egyik nagy szeletét az özvegy fejedelemszony és a főgenerális missilisein keresztül ismerhetem meg.

TELEGDI IMRE

Bölcselet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

telegdi.imre26@gmail.com

A székelyföldi „kis Kossuth”

Berzenczey László az erdélyi 1848-as forradalom és szabadságharc egyik legfeltehetőbb és legellentmondásosabb alakja az utókor szemében. Kossuth szimpatizáns volt, valamint az erdélyi liberális ellenzék nemzeti radikális vonalához tartozott. Nevével jórészt csak említésekben és félmondatokban találkozunk főleg a Kossuth Lajossal foglalkozó anyagokban, valamint az erdélyi 1848-49-es szabadságharc leírásaiban. Mindent megpróbált és felhasznált annak érdekében, hogy minél gyorsabban mozgósítani tudja a székelyeket. A békét szem előtt tartó erdélyi Guberniumot is gyakorlatilag hatályon kívül helyezte az agyagfalvi népgyűlésen ennek okán. Mindezek ellenére elmondható, hogy ösztönzőként hatott a későbbi Háromszéki ellenállás beindulásához. Nagy áldozatok közepette is kitartott nézetei és elvei mellett. Mindezek az agyagfalvi székely nemzeti gyűlés megszervezésében és az utazásaiban fognak megnyilvánulni. Emigrációjában körbe utazta a világot a magyar utazók közül elsőként. Majd ezek után kivette a részét az emigráció havasalföldi és moldovai kapcsolatainak megszervezésében azzal, hogy Klapka György kérésére toborzó tevékenységet folytatott az olasz légió számára a román országok támogatásával. Az egyik legsokoldalúbb magyar emigránsról beszélünk személyében. Érdeemes éppen ezek miatt egy új perspektívából megnéznünk az eseményeket, mert Berzenczey László alakja, amellett, hogy a háttérbe szorult az idők folyamán, negatívan van megítélve, és ebben érdemi változást Böződi György valamint Egyed Ákos történészek hoztak, akik pozitív alaknak tartják Berzenczey személyét.

VARGA MÁTÉ

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Medievalisztika-Régészet Doktori program

vargamate12@gmail.com

Nyelvészet és régészet. A Balaton déli partja a 11. században.

Az 1055-ben kiadott tihanyi alapítólevél gazdag helynévanyagot tartalmaz, amivel számos könyv és tanulmány foglalkozott már. Az oklevélben szereplő helynevek lokalizációja többnyire szilárd lábakon áll. A helynevekből kiszűrhető információkat összevettem a korabeli plébániahálózattal, valamint az erre a korszakra keltezhető régészeti lelőhelyekkel. A különböző források jól kiegészítik egymást, ami alapján a 11. század végére már egy sűrű településhálózattal számolhatunk a Balaton déli partján. Somogy megye legsűrűbben lakott területe volt a terület a 10-11. századra keltezhető sírok és temetők szempontjából is. A megye közel 60, erre a korszakra keltezhető lelőhelyeinek a harmada ezen a területen csoportosul. A temetkezések közül ismerünk magányos lovastemetkezéseket is, kisebb szállási temetőt, valamint nagyobb, feltehetően falusi temetőt is. A kereszténység terjedésével felépültek az első templomok is, többek között Fonyódon, Rádon, Tardon és Kőröshegyen.

ZSIGA NIKOLETTA EVELIN

Bölcészlet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító

Történettudományi Doktori Program

nikoletta.zsiga.szte@gmail.com

Burundi és Ruanda: a népirtások „torz tükörképe”

Az afrikai Nagy-tavak régiójának országai közül 1994-ben Ruandában zajlott a 20. század egyik legvéresebb konfliktusa, amely során körülbelül száz nap alatt hutu elkövetők mintegy 800 ezer – 1 millió tuszit és mérsékelt hutut gyilkoltak meg. Mégsem a ruandai volt az első olyan népirtás, amelyet Közép-Afrikában feljegyeztek.

A Burundiban történt – gyakran elfeledett – mészárlás ugyanis huszonkét évvel megelőzte a ruandai eseményeket. Az 1972 májusától egészen július végéig tartó, közel 200 ezer – 300 ezer többségében hutu életet követelő népirtás mégis kísérteties hasonlóságot mutat az északi szomszédjában törtétekkel. Az 1972-es burundi és az 1994-es ruandai népirtás összehasonlításakor azonban kitűnik, hogy a két ország erőszakos eseményei „torz képmásai” egymásnak. Mindez – legfőképp – az egyes országokban élő etnikai csoportok, főleg hutuk és tuszik közötti ellentéttel, illetve az országhatárokon átnyúló kölcsönhatásokkal magyarázhatók.

Előadásom során így arra keresem a választ, hogy milyen események, körülmények vezettek el az 1972-es burundi népirtásig, miként zajlott a mészárlás, milyen hatással voltak Ruandára nézve a Burundiban történt események, illetve miként jelenik meg a „torz tükörkép” a két népirtás kapcsán.

A Szegedi Történezhallgatók Egyesületéről

A 2018-ban újjáalakult SZETE célja, hogy kapcsolatot teremtsen a Szegedi Tudományegyetem történelem iránt érdeklődő hallgatói között, valamint kulturális programot kínáljon a történelmet kedvelő széles közönség számára. Fő feladatának tekinti, hogy bevonja a hallgatókat a tudományos életbe, lehetőséget biztosítson számukra, hogy szakmai rendezvényeken vehessenek részt, és saját kutatásukat bemutathassák. Az egyesület képzési formától és szinttől függetlenül, alapképzéstől a doktori képzésig, minden hallgató számára elérhető és folyamatos csatlakozási lehetőséget biztosít.

A SZETE fontosnak tartja, hogy a fiatalabb generációkat segítse tudományos pályájukon, így támogatja az önálló tudományos ötletek megvalósítását, legyen szó akár publikációról, akár tudományos- vagy félig tudományos események szervezéséről. Ezen kívül egyesületünk tagjai számára rövid képzéseket szervezünk, melyek nem csupán az egyetemi tanulmányok elvégzéséhez nyújtanak segítséget (pl. Hogyan írjunk szakdolgozatot?), hanem a későbbiekben is (pl. Milyen a jó előadás? Hogyan szerkesszünk prezentációt? Hogyan írjunk tanulmányt?).

Az egyesület törekszik változatos programokat kínálni, így az elmúlt négy évben számos előadás, kerekasztal-beszélgetés, filmest és könyvbemutató került megrendezésre, valamint rendszeresen részt vettünk az országosan megrendezett Kutatók Éjszakáján. A tagok számára belföldi és külföldi tanulmányutakat szerveztünk. A 2019-ben megrendezett, nagy sikerű történész szakest bizonyítja, hogy egyesületünk valamennyi történész szakos hallgató összefogására törekszik. Nagy örömünkre szolgál, hogy a korábbi konferenciák előadásaiból a Belvedere Meridionale Kiadó jóvoltából két tanulmánykötet is megjelenhetett. Jóllehet a járványhelyzet az elmúlt két évben akadályozta a SZETE munkáját, szakmai programjaink egy részét különböző online felületeken sikerült megvalósítani. Reméljük, hogy a jövőben programjainkat tovább színesíthetjük, és az eddiginél nagyobb közönséget sikerül megszólítanunk, valamint bekapcsolnunk az egyesület munkájába.

A Szegedi Történelemhallgatók Egyesületének Konferenciája immár negyedik alkalommal kerül megrendezésre. A kezdeményezés sikerességét bizonyítja, hogy a jelentkezők száma évről-évre megközelíti a harmincat, idén pedig át is lépte azt. Jóllehet az elmúlt években a konferencia az online térbe kényszerült, reménykedünk benne, hogy hamarosan visszatérhet hagyományos formájába és a tudományos eredmények bemutatása mellett ismét a közösségépítés fontos színhelyévé válhat.

Mihályi Dorottya
elnök

Domján Máté
társelnök

Pásztor Pálma
jegyző